

VOOR U GESIGNALEERD

BE-EMPOWERed: een Belgische studie ter bevordering van de implementatie en effectiviteit van een multifactoriële valpreventie interventie bij thuiswonende oudere personen

Sara Vandervelde

Hoewel wetenschappelijk onderzoek voortdurend nieuwe inzichten oplevert, worden deze vaak onvoldoende toegepast in de praktijk. Deze kloof leidt tot onderzoekverspilling en suboptimale patiëntenzorg. Ook effectieve valpreventie interventies bereiken oudere personen niet altijd, ondanks het feit dat een op de drie thuiswonende oudere personen jaarlijks valt. De complexiteit van valproblematiek en de druk op onze zorgsystemen bemoeilijken implementatie in de thuisomgeving. Dit onderstreept de noodzaak van gerichte strategieën om bewezen interventies effectief in te bedden in de eerste lijn.

In dit proefschrift onderzochten Sara Vandervelde en haar collega's de ontwikkeling en evaluatie van *BE-EMPOWERed: Belgian study Enhancing the uptake and the Effectiveness of a Multifactorial falls Prevention intervention in Older community-dWelling peRsons*. Dit programma ondersteunt de implementatie van een multifactoriële valpreventie interventie bij thuiswonende oudere personen en werd ontwikkeld aan de hand van verschillende implementatiekaders, waaronder Intervention Mapping. Het onderzoek omvat drie centrale doelen: het verkennen van determinanten en strategieën voor implementatie, de ontwikkeling van het programma en de evaluatie ervan in vier Vlaamse eerstelijnszones.

In het eerste deel werden twee systematische literatuurstudies en een kwalitatieve studie uitgevoerd.¹⁻³ De eerste literatuurstudie bracht 29 studies samen over determinanten die implementatie beïnvloeden. Hierin werden 40 barrières en 35 bevorderende factoren onderscheiden, waaronder beschikbaarheid van middelen, kennis, motivatie, teamprocessen en financiering.¹ De kwalitatieve studie onderzocht 33 contextspecifieke determinanten in de Vlaamse thuissetting. Succesvolle

implementatie bleek sterk afhankelijk van betrokkenheid van alle actoren, met een centrale rol voor de oudere persoon.² De tweede literatuurstudie bracht 18 studies in kaart rond implementatiestrategieën. Voor oudere personen en zorgverleners bleken maatwerk, actieve betrokkenheid en bewustmaking doeltreffend; op organisatieniveau waren samenwerking en technische ondersteuning essentieel.³

Op basis van deze inzichten werd in co-creatie met een eerstelijnszone het BE-EMPOWERed-programma ontwikkeld. Het bestaat uit drie onderdelen: een groepsprogramma van zeven weken voor oudere personen, twee workshops voor zorgverleners (over valpreventie en motiverende gespreksvoering) en een zes stappen implementatieplan met procesbegeleiding voor structurele inbedding. Het programma vertrekt vanuit strategieën zoals actief leren, personaliseren van valrisico's, sociale vergelijking en interprofessionele samenwerking.⁴

In het derde deel werd het programma geëvalueerd via een mixed methods studie in vier eerstelijnszones. Er namen 188 oudere personen deel aan 19 groepsprogramma's. De opkomst was hoog (86-96%) en het uitvalpercentage laag (5%). Deelnemers rapporteerden meer fysieke activiteit en veiliger gedrag. Ook objectieve verbeteringen in balans, kracht en mobiliteit werden vastgesteld, met een vermindering van het aantal valls met meer dan 50%. Focusgroepen bevestigden meer bewustzijn en concrete acties, zoals woningaanpassingen en evaluatie van het medicatieschema. De resultaten tonen aan dat het programma haalbaar is en positief wordt onthaald, wat perspectieven biedt voor bredere implementatie.

Dit proefschrift toont het belang aan van het versterken en opschalen van bewezen valpreventie interventies en biedt waardevolle inzichten voor zorgverleners, beleidsmakers en onderzoekers in het domein van valpreventie en implementatie.

Het proefschrift is beschikbaar op aanvraag bij sara.vandervelde@kuleuven.be. Meer informatie over het BE-EMPOWERed programma vindt u op www.valpreventie.be.

Literatuur

1. Vandervelde S, Van den Bosch N, Vlaeyen E, Dierckx de Casterlé B, Flamaing J, Belaen G, et al. Determinants influencing the implementation of multifactorial falls risk assessment and multidomain interventions in community- dwelling older people: a systematic review. *Age and Ageing*. 2024;53(7).
2. Vandervelde S, Dierckx de Casterlé B, Vlaeyen E, Flamaing J, Valy S, Belaen G, et al. Context makes a difference: a qualitative study exploring how to implement a multifactorial falls prevention intervention in the community. *BMC Public Health*. 2025;25(1):485.

3. Vandervelde S, Vlaeyen E, Dierckx de Casterlé B, Flamaing J, Valy S, Meurrens J, et al. Strategies to implement multifactorial falls prevention interventions in community-dwelling older persons: a systematic review. *Implementation Science*. 2023;18(1).
4. Vandervelde S, Vlaeyen E, Dierckx de Casterlé B, Flamaing J, Belaen G, Delbaere K, et al. The development of BE-EMPOWERed: Belgian program Enhancing the uptake and Effectiveness of a Multifactorial falls Prevention intervention in Older community-dWelling peRsons. *BMC Geriatrics*. 2025;25(1):412.